

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. kerület, fürdő-utca 4. sz.,

a hova minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP,

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . . . 8 frt

Félévre . . . . . 4 >

Negyedévre . . . . . 2 >

Egyes szám ára 16 kr.

Rendkívüli külön kiadás. — Egyes szám ára 3 kr.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk július elsején új előfizetést nyitott. Felkérjük a t. olvasó közönséget, hogy a magyarosodás, a jogegyenlőség dicső eszméi érdekében folytatott működésünket ezentúl is támogassa.

A sajtó hatalma a közönség pártfogásában rejlik; minél nagyobb egy lapnak olvasóköre, annál biztosabban számíthat azon czélok elérésére, melyeket zászlójára tűzött.

Mi tántoríthatatlanul küzdünk azon üzemek ellen, melyek a jogrend felforgatására irányulnak és különféle ürügyek alatt a polgárok szabadságát és vagyonát megtámadni akarják.

Czélunk leálczázni azt a bandát, mely ez üzemek árán él és szerepel.

Működésünk eddigi sikerei buzdítanak bennünket a kitartásra és fokozódott erő kifejtésre.

Lapunk előfizetési ára:

egész évre . . . . . 8 frt.

fél évre . . . . . 4 „

negyed évre . . . . . 2 „

Kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük július elején lejárt, megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében fennakadás ne történjék.

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. fürdőutca 4. sz.) küldendők.

A kiadóhivatal.

Más törvényszék.

A helyzet most már türhetlen. A nyiregyházi törvényszéki elnök bebizonyította, hogy nem bírja fékezni a hallgatóságot és nem képes olyan rendet tartani, a milyen szükséges ez ügy tárgyalásánál.

A tanúkat még a tárgyalási teremben is tanítgatják és midőn a védelem e hallatlan gasság ellen felszólal, a tanúképzítő liga tombolni kezd és ordítani és túlkiabálja a törvényszéki elnök dorgáló szavait . . . .

Lehet-e ilyen körülmények közt tovább tárgyalni?

Nem!

Ha a védelemnek nem szabad a vádlottakat védeni, akkor mire valók ottan?

Ha a közönség csak a terhelő tanúkat engedi kihallgatni, a mentőket pedig kipisszegeti, kineveti és megfélemlíti, akkor mire való a vég-tárgyalás?

Akaszszák fel egyszerűen a vádlottokat s azzal az egész dolognak vége volna.

Ha azonban csakugyan előbb megtudni akarják, mi a való és mi a hazugság, ki a bűnös, ki az ártatlan? akkor el kell vonni ez ügyet a nyiregyházi törvényszék kompetenciájára elöl, mert egy törvényszék, mely nem képes a tárgyalási teremben a rendet fentartani, az igazság kiderítésére nem vállalkozhatik.

A kormánynak más törvényszéket kellene delegálni ez ügy elbírálására, még pedig a budapestit. Itt azok az obszkurus elemek nem mernék azt a rút játékot üzni a tanúk lelkiismeretével, mint lent Nyiregyházán, a hol most már egész nyíltan szól a verbuváló dob és hangosan csörtetik a megvesztegetés fegyverének ezüstjét.

Minden áron akarják valószínűvé tenni a hulla usztatás meséjét. Mert a rituális gyilkosság vádjával olyan alaposan felsültek, a törvényszéket abba a helyzetbe akarják hozni, hogy legalább a hullacsempészet megtörténtét szankciónálja birói ítélete által.

Ez újabb komplikációt jelentene és újabb anyagot nyújtana az izgatásra. Rituális gyilkosság miatt — azt hirdetnék — nem lehetett elítélni a saktereket, mert a védelem elvonta a bizonyítékokat, de a hullacsempészet teljesen bebizonyult. Már pedig miért csempészték, ha nem gyilkoltak? Ergo gyilkoltak s miután gyilkoltak, embervér kellett nekik; tehát ki a zsidókkal.

Igy akarja a banda az eszlári ügyet örök időkre a saját céljaira lefoglalni.

A homály jobb szolgálatot tesz nekik mint a tények kiderítése. Még azzal sem volnának teljesen megelégedve, ha a sakterek bűnössége bebizonyulna. Mert akkor a bűnösöket megbüntetnék és azzal véget érne a dolog.

De nekik fegyver kell az izgatások folytatására. Azért gyakarolnak olyan kannibális erőszakot a hullacsempészeti vád körül valló tanúkra.

A hullacsempészében elmarasztalás, a rituális gyilkosságban pedig bizonyítékok elégtelensége folytán való felmentés, ez az ítélet, mely után a banda olyan nagyon sóvárog.

Nem hisszük ugyan, hogy a nyiregyházi törvényszék befogni engedi magát az antisemiták eme hálojába; de miután nekünk nem csupán ítélet, hanem az igazság kiderítése szükséges, ez pedig a terembei antisemita közönség és a termen kívül működő tanúszerzési banda garázdálkodásai miatt teljesen lehetetlen, nézetünk szerint a nyiregyházi törvényszéki elnök kötelessége volna saját reputációja érdekében kijelenteni, hogy az ügynek Nyiregyházán való további tárgyalása bizonyos elemek zavargásai folytán lehetlenné vált.

A tizenkettedik nap.

— július 4. —

A tárgyalás kezdetén folytatják Matej Ignác kihallgatását. A védők és a közvádó keresztkérdéseire ismétli a hullacsempészetről már elmondott mesét, csak hogy gyakran olyan ellenmondásokba keveredik, hogy a védelem részéről először Friedmann a következő indítványt terjeszti a törvényszék elé:

Matej bünpalástoló vagy hamis tanu.

Friedmann: Egészen eltekintve attól, hogy melyik vallomás az igaz, nem lehet az igazságszolgáltatást azon veszélynak kitenni, hogy valaki négy különféle vallomással iparkodjék a bíróságot akkor félrevezetni, mikor vallomásának súlyától, jelentőségétől másoknak szabadsága függ. Tanu négy vallomást tett. Akármelyik volt való, akármelyik hamis, kettőnek a négy közül hamisnak kell lenni és kettőnek igaznak. Hogy melyik az igaz, melyik a hamis, azt nem tudja senki, a ki az ő lelkébe be nem nézhet, de az bizonyos, az kétségtelen, hogy az egyik hamis, s miután a büntetőtörvénykönyv 226. §-a határozottan a hamis esküvés büntetének minősíti azon cselekvényt is, ha valaki már tett igaz vallomását visszavonja, habár a visszavonás nem is volt esküvel megerősítve, és most vagy az egyik, vagy a másik visszavonásnak tekinthető, még pedig minden igazolás nélkül és nem fogadható el valószínűnek azon állítása, hogy a marmarosszigeti vizsgálóbíró merőben hamis vallomást — mert azt megengedem, hogy tévedett egyes kifejezésben, de hogy egészen hamisan vett volna fel jegyzőkönyvbe egy egész vallomást: vagyis tudatosan hamisított volna egy egész vallomási jegyzőkönyvet, — indokolt az, hogy a tanu ellen bünvizsgálat indíttassék meg az irányban és e végből, mint hogy természetesen a vallomásnak súlya és jelentősége is függ ettől, szükséges, hogy azok, akik előtt ő azon nyilatkozatot tette, a melyet most egyenesen megtagad, itt a törvényszék előtt kihallgattassanak.

Eötvös: Tek. törvényszék! Azon előterjesztésekhez, melyeket részint a közvádó kir. főügyési helyettes ur, részint Friedmann védőtársam itt a tek. törvényszék elé terjeszt, én is hozzájárulok; de azokat még meg akarom toldani egy részlettel. A tény akként áll, hogy ezen Matej Ignác nevű ügynevezett tanu öt solennis nyilatkozatot tett ezen ügyben, négyet bíróság előtt, egyet pedig közigazgatási hatóság előtt. Mind az öt vallomása a tanuk előtt történt, első vallomását Nyiregyházán tette a nyiregyházi k. törvényszék vizsgálóbíró-sága előtt; akkor kijelentette, hogy hullacsempészetről nem tud semmit, ezt ismételt kérdésekre határozottan kijelentette, még pedig 15 társával egyhangulag jelentette ki s előadásának minden részlete 15 társának részletes vallomásával szorosán megegyezik. Ezután kivetített Eszlárra, Tisza-Lökre; Tisza-Lökön tett egy vallomást, melyben már a hullacsempészet dolgát napról-napra, óráról-órára elmesélte. Ugyanezen vallomását itt a törvényszék előtt, ha jól emlékszem autentikatio útján bővítette, igazolta, helyben hagyta, módosította; ez volna tehát már mint a harmadik ünnepélyes nyilatkozata. Itt a börtönből kibocsátatván, önként jelentkezett saját községe közigazgatási hatóságánál, előljáróságánál s elmondotta, miként

hurczoltatott ki Eszlárról Tisza-Lökre, miként kényszerítettett erkölcsi és fizikai eszközökkel, miként mondott hamis dolgokat, miként vonja vissza, miként bánja, hogy ártatlan emberket belekevert. Ekkor ezen vallomás alapján a t. törvényszéknek felkérésére a marmarosszigeti törvényszék hallgatta őt ki, még pedig az igazságszolgáltatásnak legkorrektebb módja szerint és két kiváló tanunak jelenlétében. Ott ismét önkényt senki által nem kényszerítette, részletes vallomást tett arról, miként tett részletes hamis vallomást Tisza-Lökön és ugyanott megerősítette Nyiregyházán tett első vallomását és egyuttal megerősítette Szeklenczén és Huszton tett vallomását. Ezen tanu tehát, bármiként történt a dolog, hamis tanu egy vagy más irányban. E tanu ellen a hamis tanuság vétségének, ez esetben complicált büntényének tényálladéka itt már a tek. törvényszék előtt tökéletesen bebizonyítva van, bebizonyítva objective és subjective.

Elnök: Ezt korai kimondani addig, míg a bíróság valaki fölött nem ítél.

Eötvös: Ez nézetem. Ezen ember még egyéb komplicitásban is benne van. Ezen ember maga is elismeri, hogy a hullacsempészében részt vett, hogy annak tudója volt, hogy azon vétségnek, mely állítólag a hullacsempészet által elkövetetni szándékolatott, részese volt. Elismeri, hogy ezt pénzért felvette, és elismeri, hogy azon pénz egy részét el is költötte, másrészt állítólag Wieder tokaji zsidónál deponálta. Elismeri azt is, hogy a hullacsempészet végcélja felől is tudomással bírt, mert — úgy mondja — Herskóval megegyezett abban, hogy ha az egész ügynek vége lesz, azt a letéteményezett pénzt magához veszi és az jól fog neki esni. Hogy ezen elismerése való tényekre vonatkozik-e vagy sem, azt ma még eldönteni nem lehet, de ezen elismerés maga már igen nevezetes szimptomáját képezi egy vétségnek, melyet ő látszólag elkövetett. Ezen kettős körülménynél fogva: először, hogy a bíróság félrevezetésére kigondolt hullacsempészében ő bűnrészes, illetőleg tettes volt, pénzért, jutalomért ezt felvette, részben el is használta, másodsor, miután a hamis tanuság vétsége, illetőleg a jelen esetben komplikált büntényre saját vallomása által igazoltnak látszik lenni, ennél fogva én azt indítványozom, hogy ezen Matej Ignác nevű ember a tanuk sorából ki, — és a vádlottak sorába bevétsék. A tek. törvényszéknek ezt — és itt bocsánatot kérek egy indok felhozásáért, melyet hivatalos kötelességem felhozni, alázatos nézetem szerint meg kell tenni, annyival inkább, mert ez a Matej Ignác, ki ellen súlyos vád objective és subjective beigazoltnak látszik, szemben áll Vogel Amsel vádlottal, ki sem maga be nem ismert semmit, sem egyetlen tanu nem vallott ellene és alibijét is igazolta és mégis itt ül a vádlottak padján. Ennél fogva indítványozom Matej Ignácra nézve a vád alá helyezést és a le tartóztatás elrendelését legalább addig, míg a végtárgyalás teljesen befejeztetik és a tek. törvényszék felette ítéletet mondani idővel, alkalommal és hivatással fog birni.

Szeyffert: ellenzi a védelem indítványát.

Elnök: Mindkét irányu indítvány felett a törvényszék határozni fog.

Heumann kérdései.

Heumann kérdéseire a tolmács részletesen leírja a tutajok szokásos rendszerét, hogy mint vannak összeállítva, milyen nagyságuk, mikor szoktak kikötni és kinek a parancsára. Arra a kérdésre, hogy kinek a parancsára? tolmács feleli, hogy a felügyelő parancsára. A szóban forgó tutajon ez a felügyelő Matej Péter volt. Karádon azért állapotok meg, mert sötét volt az éjszaka és ilyenkor nem bátorságos a vízi utazás. Tárkányban pedig a nagy szél miatt kötöttek ki. Eszláron azért, mert Kis-Tisza volt és ezen mentek mind a tutajok; ha helyes irányban haladtak volna, akkor az eszlári kikötés elmaradt volna. Dadán pedig azért, mert a tutaj a part-hoz verődött, különben itt sem állapotok volna meg. Azután elmondja az utazás részleteit, a kikötés helyeit; a többek között az Ágár és Tárkány közötti kikötést, a mikor Jankel bement Ágárra turót venni, és hogy Matej őt akkor látta, mikor befelé ment.

Heumann: (Az elnökhöz.) Méltóztassék a jegyzőkönynek ezen részét felolvasatni és elmondani neki, hogy ez ellenkezésben áll a törvényszék előtt tett vallomásával és szörinte ő menet vette volt észre és nem ment a tanyára, ha nem visszafordult stb. hogy mondta. Elnök: (Olvassa.) Tár-saimat a füzesben hagyva, a parton a tanya felé indultam és akkor láttam, hogy egy zsidó felelről a parton lefelé jött és a vizen valami tárgyat guzszal kötve, huzta maga után. Ezt észre véve, láttam mint huzta fel közelebb Hersko Dávid a part felé, akkor visszamentem a füzesbe és Csepkanicsnak azt mondtam: . . . H. Tessék megmagyarázni, hogy mit mon-

dott akkor? E. Nem értem, miben tetszik keresni az ellentmondást. H. Ő a jegyzőkönyvvel ellentétben most azt mondja, hogy igenis volt a tanyán, tett turót és csak jövet látta Herskót.

Elnök: (olvassa a jegyzőkönyv illető pontját.) Tehát kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy ő Hersko Dávidot azon zsidóval akkor látta beszélgetni, mikor turót venni ment, most pedig azt mondja, hogy akkor látta mikor visszajött. Tolmács: Mikor turót vásárolni ment, ő nem látta Herskot, hanem Szavinecz Petru látta, de nem ismeri ő, hogy kik voltak. Heumann: Nem az az ellentét, hogy Szavinecz Petru látta, hanem mondja meg, volt-e tanyán, vette-e turót? E. Azt mondta először, hogy mikor ment a tanyára, akkor látta, a partról lefelé menni a zsidót felülről. H. Mikor ment, akkor nem látta? T. Aludtak. H. Csepkanics is? T. Igen. H. Nem is beszélt velük, mikor a tanyáról visszajött? T. Nem. H. **Ujabb ellentét, mert a jegyzőkönyv szerint azt mondta: elbeszéltem barátaimnak, hogy nem lehetett turót kapni.** Tanu Heumannnak további kérdésére, melyek a hulla elhozásának többi körülményeire vonatkoznak, azt mondja, hogy akkor holdvilág volt. Heumann a naptárból konstatáltatja, hogy a kérdéses napon a hold utolsó negyedének negyedik napja volt, tehát 8—9 óra tájban nem lehetett még holdvilág. Többi kérdéseire azt válaszolja tanu, hogy Hersko a hullát a Smilovicstől kapott guzszal kötötte a tutajhoz. H. azt mondja, hogy miután e guzs 3 lábnyi hosszú volt, Hersko nem húzhatta a hullát e guzsnál fogva a parton. T. erre azt mondja, hogy Hersko egészen a víz szélén ment. Heum. **ujabb ellenmondást konstatál, mert tanu előbb azt vallotta, hogy Hersko fent a parton ment.**

Eötvös kérdései.

Eötv. A nyiregyházai börtönből mikor szabadult ki? T. Péter-Pál után. Eö. Hány nappal utóbb? T. Azt nem tudja meghatározni. Eö. Melyik Péter-Pál után? T. Agörög-katholikus után. Eötv. Tavaly a szeklenczei községi előljáróság előtt Matej Ignác megjelent és ott vallomást tett, emlékszik-e arra? T. Igen. Megjelent. Eötv. Tette valami beszédet erről a dologról? T. Igen. A mint eddig itt mondta, az előljáróság előtt is azt mondta. Eötv. Hogy került ő Máramaros-Szigetre? T. Igen. A zsidók vitték őt Szigetre szekéren. Eö. Szekéren? T. Szekéren. Eö. És ő idézést nem kapott? T. Kaptak idézést és a zsidók utánuk mentek a faluba, a községi bíró sem adta nekik tudtul, csak a zsidók jelentek meg a faluban, hogy menjenek ők el arra az idézésre. Eö. Micsoda zsidók? T. Egy gazdagabb és egy olyan szegény zsidó. A gazdagabb zsidót hívják Kucsmás Moskónak, a szegényebbet nem tudja hogy kicsoda, nem ódavaló. Eö. Hát az a Kucsmás Moskó hova való? T. Szeklenczére. Azok jártak a faluban utána, hajtani őt Szigetre és nem mondták, hogy miért. Eö. Máramaros-Szigeten azt vallotta, hogy innen Nyiregyházáról két hajdu és egy lovas pandur kísérték ki őket Tisza-Lökre. T. Ezt nem mondta, mert csak egy pandur és hajdu ment velük, hogy több nem ment, ezt a többiek is megmondhatják.

Eötvös: Erről az ügyről, a mely most itten folyik, beszélgetett-e a tanu valami ismeretlen urral vagy urakkal ezen pár hét alatt? Tolmács: **Egyszer észrevették, hogy a kapunál valami ur megállott, de nem tudják, hogy keresztény vagy zsidó volt-e, mert mostan mindenki ur, és azt mondta, hogy csak igazat mondjanak.** Eö. de azt nem tudja, keresztény volt-e vagy zsidó? T. Nem tudja. Eö. Hát társaival beszélt-e erről a dologról? T. Szavinecz Petróval volt ott a kapunál, és ott együtt hallották ezt.

A czáfolat.

Braun Ábrahám: Alásan instálom a tek. törvényszéket, ez a Matej Ignác tavaly velem volt az egész idő alatt egy kamrában, és mi kérdeztük, hogy miért van itt. E. Hát hogy beszél maga vele, minő nyelven? hát tud ő magyarul? Matej Ignác nem tud. Br. Á. Tud. Hát kérdeztük, hogy milyen volt, honnan jött és mi iránt, ő csak mindig azon törpösködött — mert ketten voltak, egy öreg Vaszil nevű is, hogy hogyan kell nekik itt ártatlanul szenvedni. Kérdeztem: ha ártatlan vagy, hogy lehetett téged elfogni? Azt mondja: csak azért, mert Dada alatt kikötöttünk, és ott a víz hozott egy holttestet, egy kerülő oda jött és kifogta. E. (tolmács) tessék megmondani Matejnek, igaz-e, hogy a börtönben beszélt ezzel az embesrel, hogy csak azért fogták el ártatlanul, mert egy hullára akadtak rá. Braun Ábrahám: Érti ő azt jól magyarul is. Tolmács: Azt mondja, hogy ezt az embert (Matejre mutat) nem ismeri, magyarul nem beszél, azt mondja továbbá, hogy beszélt a többieknek, hogy azért vannak bezárva, mert nem mondtak igazat, és hogy ők nem vették észre a tábla alatt mindjárt a testet, mert nem előttök jött ki. Br. Á. Azt

mondta, elfogták az embereket, mert azt mondták, hogy a zsidók azért ölték meg, mert keresztény vér kell nekik. Elnök: Hiába fejtegeti maga, ha ő tagadja, hogy beszélt magával.

Funták kérdései.

Funták: Tudta-e a tanu, hogy emberi hullával nem szabad úgy bánni, mint ő állítólag Herskóval egyetértőleg bánt azon hullával? Tolmács: Azt nem hallotta, hogy nem szabad emberi hullával ilyen dolgot elkövetni. Funták: gondolta-e, hogy az tiltott dolog, vagy megengedett dolog és szép dolog. Tolmács: **Ha egészen józan lett volna, meg lehet, megfigyelte volna magában ezt a dolgot, hogy mire vezet, de nem volt egészen józan.** Funták további kérdéseire előadja a tolmács, hogy igaz, hogy jutalmat remélt, de azért nem volt hozzá elég esze, hogy megbírálja, hogy nem szabados dolgot cselekedett. F. igen, de tudta, hogy nem jó cselekményt követ el és titkolta; ebből is látható, hogy tudta, hogy nem szabad; nem áll tehát az, hogy nem tudta volna ennek a dolognak tilos voltát. De hagyjuk ezt, hanem miután azt mondta ő maga, hogy a hullaszállításért már 50 forintot kapott, és miután már a titok birtokában volt, Hersko irányában ő mégis hogyan szánta magát arra, hogy ezen 56 forintból visszaadjon 54 forintot, és maga csak kettőt tartson meg magának? E. Arra már felelt, kérem. T. Azért hagyta ott azt az 54 frtot, mert Hersko mondta neki, hogy talán le találod magadat inni, és így részeg állapotban kibeszélheted többi társaidnak. Funták: Tehát nem vonakodott, hogy visszaadja s őrizetére bocsássa azt a pénzt. Fr. Miről ismerte meg, hogy zsidóasszony volt az illető, mert azt mondja, nem látta jól, nem beszélt vele? T. Ő már gondolta, hogy más nem lehet, csak zsidóasszony, mert Hersko mondta, hogy zsidóasszony fogja hozni. Fr. Hol is kapta a pénzt? Tolmács: Tokajban, csütörtökön délben. Ottan a partemelkedésen, a füzes mellett valami palánkok vannak, ott kapta, nappal: akkor nem volt ott senki, csak ők ketten.

A levél.

E. Smilovics maga letartóztatása alatt irt-e a börtönből levelet valakinek? Smilovics: Irtam Rosenbergnek. Azért, hogy ártatlan emberek voltak bezárva, irtam, hogy ha azon tárgyban tudnak valamit valljanak, hogy mink, kik ártatlanok vagyunk szabaduljunk ki. E. Hát fel fogom olvasni, a zsidó levél le van fordítva magyarra (olvassa): Isten ismer engem, hogy én maguknak jó barátja vagyok; jelentkezzenek és beszéljenek el mindent, mit tudnak, hát mindnyájunknak könnyebb lesz, mert úgy is marad magukra minden, mert mi hárman már kivallottuk. Eln.: Tehát maga a börtönben is úgy beszélt, hogy beismerete és önvallomást ezzel is megerősítette. Smilovics: Igen, mint itt beszéltem a törvényszék előtt, hogy még akkor azon vallomás alatt voltam, a meddig vissza nem czáfoltam. E. Maga azt írja, hogy mind a hárman kivallották, »második felől« — kit ért maga ez alatt a második alatt? Smilovics: (Gondolkozik.) Hallottam a börtönbe a metszett leány történetét, hát én nem tudtam, csak hallottam, hogy ez a második lett volna. E. Ezután ezt írja: »jelentkezzenek még egyszer megmondani mindent az első szolgáról és a másodikról szintén, mert ha nem, nekünk nagyon rosszul ütelem és kivanok boldog újévet, mindennap, fogok önöknek irni. (Derűtség a közönség között.) Maga tehát e levélki, tiszben világosan beismeri, hogy maguk hárman bevallásban vannak e dolog iránt nemcsak, hanem ezen levélben maga első és második szolgáról beszél. Szm. Én az elsőről nem tudtam semmit, csak hallottam, hogy ők vannak befogva egyik bajért, és mi vagyunk letartóztatva a másik bajért. E. De maga azt mondja, hogy bevallották a másodikát. Szm. Azért mondtam, és akkor is abban voltam, hogy ők bevallották igazság szerint, hát hogy mi hamarabb szabaduljunk, mert ártatlanok vagyunk. Eötvös: Egy kérdést kívánok még tenni. Maga gondolta ki a maga fejéből, hogy ezt a levelet írja, vagy valaki tanácsolta? Szm. Tanácsolni nem tanácsolta senki, csak annyiból hogy jött hozzám egy ember, hogy tőle átküldhettem. Eö. Ki volt az az ember? E. Hisz az csak egy rabtársa volt. Szm. Oláh Sándor. Eö. Hogyan jött papirhoz, tintához? Szm. Volt ott valami könyvkötő, elvitték Vácra, annak volt plajbásza, mindenféle íróeszköze, úgy jutottam hozzá.

Csepkonics.

A tárgyalást Csepkonics kihallgatásával folytatják. Csepkonics ugyancsak a tolmács közbenjárásával tesz vallomást. Számtalan kérdést intéznek hozzá úgy a törvényszék, mint a védelem részéről, de ő lényegtelen feleleteket ad s ha ellenmondásba keveredik előbb tett vallomásával, részegségét vagy

Legujabb.

tudatlanságát adja okául. Vallomásának lényege, hogy látta a holttestet a Tiszán aláuszni, de ezzel a Matej vallomása megerősítést nem nyer. Ezután

Hocski György

hallgattatik ki, ki szinte igen keveset, csak annyit tud a dologból, hogy Csepkonics figyelmeztette a Tiszában uszó hullára, melyet ő jó formán meg sem nézett, mert nagyon bűdös volt. Ezután vallomást tett

Urbán Józsefné

eszlári születésű a Scharf Móríczt korára nézve. Tanu határozottan állítja, hogy Móríczt 1867-ben született és így 16 éves. Ezzel szemben Scharf József azt állítja, hogy 1868-ban született. Állítása igazolására egy könyvre hivatkozik, melybe be van írva a Móríczt születési éve. Eötvös kéri az elnököt ezen könyv beszerzésére.

Debreczeni Mihály

Hatalovszky gazdája, azt állítja, hogy akkor nap Hatalovszky, mikor azt mondta, hogy délután hallotta Hurinét Eszterrel beszélni, vele künn szántott a mezőn és csak este jöttek be együtt.

Lánczi József

Debreczeni Mihály apósa megerősíti veje vallomását. A védelem részéről Eötvös és Friedmann kifogásolják e tanut, mint olyant, kiről nem is tudják, meg volt-e idézve, vagy hogy került ide. Elnök azt mondja, hogy önként jelentkezett az előljárásnál. A védelem ez ellen kifogást tesz, de már ha megtörtént, ellenkérdéseket intéznek hozzá.

Uj tanúk.

Elnök közli a kir. törvényszék határozatát, mely szerint az özvegy Solymossyné képviselőjében Szalay Károly ügyvéd által bejelentett tanúk, kiknek berendeléséhez az ügyészség is hozzájárult nevezetesen: Hrabak Gyula, Hajdu József, Tapasztó Miklós, Kaposi József, özvegy Hajdu Mihályné és özvegy Nagy Józsefné beidéztek. Eötvös: Hanem minő körülményekre nézve? E. Különböző körülmények iránt. Kivánják az ügyvéd urak tudni? Eö. Hrabákra vonatkozólag kérnék felvilágosítást. Eln. Hrabák tanúságot tehet róla, hogy Solymossy Eszter április 1-én délelőtt ment át az Uj-Faluból az Ó-Faluba és többé vissza nem tért. Hajdu és Kaposi József ugyanazon körülményre vonatkozólag tanuskodnak, Hrabák Gyula, azon kívül Groszberg Leon és Lientmann Mór részére örölt list iránt, hogy mely napon történt az özvegy Hajdu Mihályné Scharf Móríczt életkorára nézve, özvegy Nagy Józsefné pedig Hatalovszky Andrásra vonatkozólag, továbbá a községi előljárást bejelenté Vámos Julesa apja, és anyjának azon nyilatkozatait, mely szerint Vámos Julesa beismerte, hogy itten tett vallomása hamis. Eötvös: Én pedig jelenthetem nagyságodnak, hogy a nekem tett bejelentés szerint Vámos Julesát apja halálra kereste és bántalmazta, amiért itt igaz vallomást merészelt tenni El. Ezen tanúk kihallgatása is elrendeltetett és ők is beidéztek. Fr. Akkor Vámosi Julesa beidézését is kívánni fogjuk. Eö. De hiszen ő már megesküdött vallomására. Elnök: Ő is berendeltetik, hasonlóképp beidéztek Löwenthal Salamon, a kinél ez a Vámosi Julesa szolgál, valamint Lichtmann Sámuel is.

Eö. Papp József s Farkas Gábor úgy látszik ebben az ügyben denuncziáns szerepet visznek. E. Ugyanezen ügyre vonatkozólag most az ülés folyama alatt küldte át az alispán Vámosi Julesára vonatkozó átiratát, melyhez ezen három kihallgatási jegyzőkönyv van csatolva. Eö. Ki hallgatta ki? E. A községi előljárást. Tanu. Bocsánatot kérek, ez már nem igazságszolgáltatás, hogy itt a tanúk fogják egymást kihallgatni.

E. Berendelttem a tanukat. Friedmann. A helyi körülmények olyanok, hogy megf. gják bénítani a tekintetes törvényszék egész eljárását és egyáltalában lehetlenné fogják tenni azt, hogy ebben az ügyben ítélet keletkezzék, és ha százszor fogja hinni a tek. törvényszék, hogy vége van, Farkas Gábor és Pap József uram mindig fognak gondoskodni új tanukról, akik eddig az egész dologról nem tudnak semmit, de most, mióta úgy látszik szorul a kapeza, egyszerre csak megjelennek és mindent tudnak.

Elnök: Farkas Gábor és Pap György törvénybírónak, azért mert tanúk, mint előljárási tagoknak, közigazgatási működésük meg nem szűnt, így a hozzájuk tett bejelentéseket elfogadni és illető helyre juttatni kötelesek. Különb. a bejelentések mindannyiszor a kir. törvényszék elbírálása alá jönnek s azok iránt mindenkor határozni az fog.

Ezzel a tárgyalás délutáni 3 és fél órakor véget ért.

Nyiregyháza július 5. (Déli 12 óra). A tárgyalás Vogel Amsel tanú kihallgatásával kezdődik. Vogel Fehéregyházán született 48 éves, családos, házzal bir, tutajos. Csak németül beszél zsidó jargonnal. Az elnök tolmácsolja. A gyorsírók pedig az elnök előadása után írják le.

Elnök: Azzal van vádolva, hogy Smilovitsnak 500 frtot ígért egy hulla usztatásáért. Vogel: Én Smilovitsot akkor nem is láttam. Kelecsenben nem is voltam akkor s így nem is beszélhettem vele semmit.

Vogel előadja továbbá, hogy a kérdéses időben június 12-dikén Eszlényre érkezett, a mit Bayer tanúval is igazolhat, mert neki még az nap irt levelet a fa átvétele végett. Smilovicsot csak a kihallgatásoknál ismerte meg; azelőtt láthatta, de nem tudta, hogy Smilovics a neve. Smilovics a vizsgálat alatt háromszor is ismételte a vallomást, de ő (Vogel) egyszer sem ismerte el igaznak. A vizsgáló bíró előtt ismét elmondattak Smilovicssal, de én akkor is tagadtam. A vizsgáló bíró pedig azt mondta, hogy igaz. Erre az ügyész ur kiment, a vizsgálóbíró ur pedig pofon ütött.

Heumann: Ki volt jelen? Vogel: Karancsay. Heumann: Azután mi történt? Vogel: Elvezettek a Kállay grófné kertjébe, a hol Karancsay azt mondta, hogy valljam be az igazat, akkor 2—3 hét múlva kieresztenek. Smilovics is haza fog menni, mert már vallott. Én erre azt mondtam, hogy én nem vallhatok, mert nem tudok semmit.

Két óra múlva ismét oda vittek a vizsgálóbíró elé, Smilovics bejött és elmondá szemembe a dolgot. Én pedig azt feleltem, hogy nem igaz. A vizsgálóbíró erre azt mondta nézzek Smilovics szemébe és mikor felnéztem, állomat felütötte, hogy a szám vérezni kezdett. Mire vizet hozatott, hogy kimossam.

Elnök: Hol történt ez? Vogel: Eszláron. Elnök: És később még vallatták? Vogel: Igen. Eszlárról elvittek Nyiregyháza, hol egy hosszú, vörös ur jött oda hozzám, kérdezőn ismerem-e. Nem ismerem, mondok. Én csendbiztos vagyok, monda, engem a törvényszék felhatalmazott, hogy üsselek, ha nem vallasz. Én nem valhattam, mert nem tudtam semmit.

Erre az ur vizet hozatott és adott egy pohárral. Én megittam, de e közben elejtették a korsót. A vizsgáló ur azt mondta, hogy nem tesz semmit. **Hozzatok egy vederrel. S mikor a veder viz bent volt, abból itattak úgy, hogy mikor már tovább nem birtam, összerogytam, és a földön a viz is kifolyt a számból.**

Akkor a vizsgáló ur megint kérdezte tőlem: akarok-e vallani? Erre sem tudtam vallani, mert nem volt mit.

Nagyon dühös lett és azt parancsolta, hogy 3—4 pohár keserű vizet kell innom. Én féltem és megittam. Ő ezalatt két pohár pálinkát hajtott le, aztán engem is kínált pálinkával, de én nem ittam. Heumann kérdésre, hogy Eszlárról-Nyiregyháza-ról szállításánál mi történt vele. Vogel előadja: Még a faluban oda kötöttek a kocsihoz, a kezeimet összeszorították s' ugy vonszoltattak a kocsi után. Smilovits a kocsiiban ült, mert már vallott, én beteg lettem, de még sem akartak a kocsi felvenni, fenyegettek, hogy a lábaimnál fogva akasztanak fel, ha nem vallom be azt, a mit Smilovits előadott.

Eötvös: védő kéri e vallomást szóról-szóra jegyzőkönyvbe vétetni, mert ez nemcsak országos, de még nagyobb fontosságú lehet. A gyorsírók nem tükröztetik vissza Vogel vallomását, mert az elnök, ki e vallomást tolmácsolja, a tizedrészét sem mondhatja annak, a mit Vogel állít.

*

Nyiregyháza jul. 5. A ma tárgyalás lesújtólag hatott a banda tagjaira, kik most mindent elkövetnek, hogy a mai nap eredményeit meghiusítsák. Nagy akcióra készülnek. Mindenre készek. Esetleg a teremben olyan botrányt fognak csinálni, hogy a Barryt és komisszáriusait terhelő előadások ne folytathassanak.

*

Nyiregyháza. jul. 5. A mai vallomások folytán Barri elleni fegyelmi eljárás kikerülhetlen lesz.